

การจัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี

ธาริกานต์ ธัญชยะกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ธาริกานต์ ธนัญชยะกุล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.กิจฐเขต ไกรवास)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน อินทชาติ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(ดร.ชัยสกุล พรหมศรี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชนีย์ ธารเสนา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน อินทชาติ)

..... กรรมการ
(ดร.กิจฐเขต ไกรवास)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พชนีย์ ธารเสนา)

วันที่...21...เดือน...มิถุนายน...พ.ศ. 2555

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาเรื่อง “การจัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี” ที่สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและอนุเคราะห์จากผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ดร.กิจฐเขต ไกรवास สำหรับการกำกับดูแลการศึกษาวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ที่ได้สละเวลาให้คำแนะนำและชี้แนะต่าง ๆ ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ คือ คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรีทั้ง 9 แห่ง คือ คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรบางละมุง, คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์กองทุนสวนยางอำเภอบ่อทอง, คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรพนัสนิคม, คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านเขาชก, คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรสัตหีบ, คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์โคนมบ้านบึง, คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรศรีราชา, คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรบ้านบึง และคณะกรรมการดำเนินงานชุมนุมสหกรณ์จังหวัดชลบุรี ที่ให้ความช่วยเหลือและสละเวลาสำหรับการตอบคำถามสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จนการศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มสมบูรณ์

ผลจากการศึกษาวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรีและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่อื่น ๆ รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูทดแทนคุณแด่คุณพ่อวิจิตร และคุณแม่เสาวลักษณ์ ธนัญชยะกุล ญาติพี่น้องทุกท่าน และนายปญา ทรพรานนท์ ผู้ซึ่งเป็นกำลังใจสำคัญตลอดระยะเวลาการศึกษา

ธาริกานต์ ธนัญชยะกุล

52930228: สาขาวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; รป.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: การจัดการสหกรณ์การเกษตร/ วิธีการในการจัดการ/ ทรัพยากรทางการจัดการ/

การจัดการธุรกิจของสหกรณ์/ ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงาน

ธาริกานต์ ชาญชัยกุล: การจัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี

(THE MANAGEMENT OF AGRICULTURAL COOPERATIVE IN CHON BURI PROVINCE)

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: กิจฐเขต ไกรवास, Ph.D. 234 หน้า. ปี พ.ศ. 2555.

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี เป็นการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี และเพื่อศึกษาแนวทางที่ควรจะเป็นในการจัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี จำนวน 9 แห่ง โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกสหกรณ์การเกษตรเพื่อนำมาศึกษาจากตัวชี้วัดมาตรฐานสหกรณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการจำแนกข้อมูลและการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างสหกรณ์การเกษตรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสหกรณ์ และสหกรณ์การเกษตรที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสหกรณ์

ผลการศึกษาพบว่า การจัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรีในกลุ่มของสหกรณ์การเกษตรที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน มีการจัดการทรัพยากรทางการบริหารและการจัดการธุรกิจของสหกรณ์ที่หลากหลายและได้มาตรฐาน ตลอดจนมีการจัดการปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์ได้ดีกว่าสหกรณ์การเกษตรที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสหกรณ์ ผลการศึกษาปัญหาในการจัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัญหาหลักของสหกรณ์การเกษตรคือสมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ขาดอุดมการณ์สหกรณ์ มุ่งหวังแต่ผลประโยชน์ของตนเอง และยังขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาแนวทางที่ควรจะเป็นในการจัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า สหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดชลบุรีควรมีการเชื่อมโยงเครือข่ายและพัฒนาศักยภาพของกลุ่มสหกรณ์การเกษตรให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น คณะกรรมการดำเนินงานควรบริหารงานด้วยความโปร่งใสและสหกรณ์ควรมีการดำเนินงานธุรกิจทางการเกษตรที่นอกเหนือไปจากการให้สินเชื่อ

52930228: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A. (PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: MANAGEMENT OF AGRICULTURAL COOPERATIVE/ MANGEMENT PROCESSES/ RESOURCES OF MANAGEMENT/ BUSINESS MANAGEMENT OF COOPERATIVE/ OPERATIONAL FACTORS

THARIKARN THANANCHAYAKUL: THE MANAGEMENT OF AGRICULTURAL COOPERATIVE IN CHON BURI PROVINCE. ADVISORY: KITTHACHET KRAIWAS, Ph.D. 234 P. 2012.

The study of the Management of Agricultural Cooperatives in Chon Buri Province uses a qualitative approach. Its goal is to study the management of agricultural cooperatives the problems of agricultural cooperatives and appropriate methods for the management of agricultural cooperatives in Chon Buri province. The small group discussion method was used for collecting the samples consisting of the board of directors of 9 agricultural cooperatives in Chon Buri province, and which were divided into 2 groups; qualified agricultural cooperatives and unqualified agricultural cooperatives. The data were analyzed by Typological Analysis and Comparative Analysis.

The study found that the qualified agricultural cooperative in Chon Buri Province had a broader variety of business management and resources management methods, were more standardized, and had more business support factors than the unqualified agricultural cooperatives. Study of the main management problems in the agricultural cooperative in Chon Buri province revealed that members did not understood and recognize their duties, not know their direction, concentrated on their own benefit, and lacked support from other institutions. The study of the development of the management method of agricultural cooperatives in Chon Buri province showed that the they should be connected to each other and improve team efficiency. The board of directors of the agricultural cooperatives in Chon Buri province should be trustworthy. Moreover, the agricultural cooperatives in Chon Buri should not only provide loans.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์.....	8
พัฒนาการของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตรในต่างประเทศ.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการและการจัดการสหกรณ์การเกษตร.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	73
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	82
การจัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี.....	82
ปัญหาในการจัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี.....	102
แนวทางที่ควรจะเป็นในการจัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี....	108
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	125
สรุปผลการวิจัย.....	125
อภิปรายผล.....	136
ข้อเสนอแนะ.....	141
บรรณานุกรม.....	143
ภาคผนวก.....	146
ภาคผนวก ก.....	147
ภาคผนวก ข.....	151
ภาคผนวก ค.....	224
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	234

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนสมาชิกสหกรณ์แยกตามประเภท.....	2
2 ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) จากคณะกรรมการดำเนินงาน สหกรณ์.....	83
3 การจัดการของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี.....	126
4 ปัญหาในการจัดการสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี.....	131
5 แนวทางที่ควรจะเป็นในการจัดการสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่ จังหวัดชลบุรี.....	132

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 โครงสร้างขบวนการสหกรณ์การเกษตรในประเทศสหราชอาณาจักร.....	53
2 โครงสร้างของสหกรณ์การเกษตรในประเทศเกาหลีใต้.....	57
3 โครงสร้างของสหกรณ์การปศุสัตว์ในประเทศเกาหลีใต้.....	58
4 โครงสร้างระบบสหกรณ์การเกษตรของญี่ปุ่น.....	59

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University